

Brussel, 31 januari 2001.
D4/EB/126

OMZENDBRIEF AAN DE BEURSVENNOOTSCHAPPEN

**CONTROLE VAN DE EFFECTENDEPOSITO-ACTIVITEIT VAN DE
BEURSVENNOOTSCHAPPEN**

Geachte mevrouw,
Geachte heer,

Met haar circulaire van 17 maart 2000 heeft de Commissie de commissarissen-revisoren van de beursvennootschappen gevraagd een diepgaand onderzoek uit te voeren op de effectendeposito-activiteit van de vennootschappen waarvoor zij de functie van commissaris-revisor vervullen.

Het onderzoek van de verslagen die de revisoren de Commissie toezonden en hun toetsing aan de gegevens waarover de Commissie reeds beschikt op grond van haar eigen controle, lieten toe een grondige analyse te maken van de problematiek van de bewaarneming van effecten. Om maximaal voordeel te halen uit de uitgevoerde controles, acht de Commissie het aangewezen om haar bevindingen mee te delen aan de beursvennootschappen en hun revisoren.

Analyse en behandeling van de verslagen

Vooreerst werd de situatie van elke onderneming afzonderlijk beoordeeld en zo nodig met de beursvennootschap en haar commissaris-revisor besproken. In voorkomend geval heeft de Commissie gevraagd dat belangrijke gebreken en tekortkomingen in de organisatie en interne controle binnen een welbepaald tijdsbestek zouden worden rechtgezet. In bepaalde gevallen werd de commissaris-revisor gevraagd om de toereikendheid en de doelmatigheid van de getroffen maatregelen opnieuw te beoordelen en, indien dit nog niet was gebeurd, de gevraagde certificering te verlenen.

De bijzondere verslagen werden zoals gezegd eveneens op sectoraal vlak ontleed. Dit onderzoek leverde een aantal nuttige vaststellingen op met betrekking tot de organisatie van de effectenstroom door de beursvennootschappen en de invloed daarvan op het individueel en sectoraal risicoprofiel.

Activiteit van bewaarneming in de sector van de beleggingsondernemingen

Hoewel de vergunning van de beursvennootschappen de bewaarneming van effecten kan omvatten, verkiezen 15% van de beursvennootschappen om geen cliënteneffecten in bewaarneming te houden. Deze tendens die een betekenisvolle daling van hun risicoprofiel inhoudt, heeft tot gevolg dat thans nog slechts de helft van alle beleggingsondernemingen naar Belgisch recht, effecten van derden bijhoudt.¹

De overgrote meerderheid van de beursvennootschappen die wel effecten van hun cliënten bewaren, zetten de beleggers er actief toe aan hun effecten op rekening te houden en dus niet materieel op te vragen. Deze tendens is niet alleen kostenbesparend voor alle partijen, maar vermindert eveneens de fysische effectenbewegingen en de risico's die daarmee gepaard gaan.

Zo blijkt dat vandaag minder dan 5% van de effecten in bewaring bij beursvennootschappen, in de koffers of in transitzones worden bewaard.

Sommige vennootschappen zitten daar echter significant boven en zullen worden uitgenodigd om hun situatie in het licht van de sectorale gemiddelden te evalueren en zo nodig met passende maatregelen te omkaderen.

Beoordeling van de deposito-activiteit door de revisoren per 31 maart 2000

Acht op tien beursvennootschappen kregen van de revisor volgend op zijn onderzoek een certificering van hun effectenbalans per 31 maart 2000. Dit betekent anderzijds dat één op vijf geen onmiddellijke certificering verkreeg, omdat de revisor bijvoorbeeld tekortkomingen vaststelde in de interne controle van de deposito-activiteit of in de werking van de beheerssystemen, dan wel opmerkingen had bij de opstelling van de effectenbalans. Deze verslagen werden grondig geanalyseerd en met de betrokken vennootschap en de commissaris-revisor besproken, teneinde de vastgestelde leemten te verhelpen en de revisor in staat te stellen de gevraagde certificering van de effectenbalans te verlenen.

Ook bij beursvennootschappen die wel een certificering van hun effectenbalans verkregen, was een vaak terugkerende opmerking dat de interne controleprocedures voor verbetering vatbaar waren. In veel gevallen vermeldde de revisor uitdrukkelijk dat de beperkte omvang van de vennootschap het realiseren van een passende functiescheiding inzake effectenopvolging behoorlijk bemoeilijkt.

Verdere evolutie van de boekhoud- en controle-instrumenten.

Het instrument van de effectenbalans die de voorstelling is van de activa en passiva, rechten en verplichtingen in effecten zoals opgenomen in de effectenboekhouding², is de hoeksteen geworden van de administratie en de interne controle van de beursvennootschappen wat de effectenbewegingen betreft en tevens een uiterst waardevol middel in handen van de externe controleurs.

¹ Beleggingsondernemingen met vergunning als vennootschap voor vermogensbeheer, als vennootschap voor makelarij in financiële instrumenten of als vennootschap voor plaatsing van orders in financiële instrumenten, mogen geen tegoeden in contanten of effecten van hun cliënten in bewaring nemen.

² Zie de circulaire 91/7 van 18 december 1991 met betrekking tot de effectenbalans van de beursvennootschappen.

Wel is de Commissie er zich van bewust dat de regelgeving voor het voeren van de effectenboekhouding en de opstelling van de effectenbalans waar nodig zal moeten worden geactualiseerd in het licht van de belangrijke wijzigingen die zich in de effectenhandel in het algemeen en bij effectenbeurzen in het bijzonder voltrekken.

Ook de door de beursvennootschappen gebruikte boekhoud- en beheerssystemen, die hetzij in eigen beheer, hetzij door derde leveranciers worden ontwikkeld, zullen verder moeten evolueren. Hoewel deze systemen de complexe materie globaal genomen in toenemende mate beheersen, wijst het onderzoek ook uit dat de ontwikkeling van bepaalde softwarepakketten achterblijft. De tekortkomingen zullen binnen een gepast tijdsbestek moeten worden verholpen.

Risicobeheersing.

Het onderzoek toont tenslotte ook aan dat er nog heel wat ruimte is om de risico's verbonden aan het bewaren van effecten beter te beheersen of te verminderen door de opstelling van een omvattend controle- en veiligheidsplan. Daarin kan een geheel van maatregelen worden getroffen of gecoördineerd om de activiteit van bewaarneming op een passende manier te omkaderen. Behalve aan de boekhoud- en beheersinstrumenten moet namelijk ook aandacht worden geschonken aan de beveiliging van de fysieke bewaarplaatsen van effecten, evenals aan het begroten en dekken door middel van verzekeringen van de risico's op verlies van effecten door toedoen van derden of door fraude binnen de beursvennootschap.

De uitgevoerde controle leidt de Commissie tot de conclusie dat de inspanningen van de sector en de externe controleurs - die zonder twijfel vruchten hebben afgeworpen op het vlak van de ontwikkeling van boekhoud- en beheersinstrumenten - nu verder moeten worden opgedreven en inzonderheid toegespitst op de organisatie en de interne controle op de effectenbewegingen, waarvan de goede werking, doeltreffendheid en efficiëntie worden onderzocht en beoordeeld door middel van een passende interne auditfunctie.

De Commissie vraagt dat elke beursvennootschap met een effectendeposito-activiteit in het licht van bovenstaande vaststellingen passende maatregelen treft om haar beleid op het vlak van de controle en de veiligheid van de effectenbewegingen te versterken.

Inzonderheid moet daarbij aandacht worden besteed aan :

- ◇ het beleid met betrekking tot de fysieke effectenbewegingen (koffers, transit, kantoren en gevolmachtigde agenten) en ook en vooral inzake de dekking van de eraan verbonden risico's met passende verzekeringspolissen (o.m. verlies in geval van transport, bewaring of fraude);
- ◇ de oppuntstelling en de verdere ontwikkeling van de boekhoud- en beheerssystemen;
- ◇ het beleid inzake de interne controle, de invoering van functiescheidingen en de ontwikkeling van een interne auditfunctie.

De erkende revisoren zullen deze maatregelen in hun periodieke verslaggeving aan de Commissie op hun toereikendheid moeten beoordelen.

Wat de interne auditfunctie betreft, neemt de Commissie zich voor om binnenkort in een circulaire de principes te verduidelijken, waaraan de interne controle en de interne auditfunctie van de beleggingsondernemingen in het licht van artikel 62 van de wet van 6 april 1995 moeten beantwoorden.

Hoogachtend,

F. T'KINT,
Wvd. Voorzitter